

Aabenraa kirkegård

En historisk vandring

Oprikelig lå Aabenraas kirkegård midt i byen ved Sct. Nicolai kirke. Fra sidst i 1700-årene slog pladsen ikke til, og i 1826 blev en ny kirkegård taget i brug vest for byen.

Ved indvielsen var der fire afdelinger op til det nuværende kapel. I 1869 blev der udvidet mod nord, i 1904 igen, og i 1945 kom den sidste udvidelse. Kapellet blev opført i 1932 og senere udvidet. I tilknytning hertil er siden 1952 drevet krematorium.

Kirkegården rummer ca. 4500 gravsteder. De er som en historiebog om byens og landsdelens historie. Her er gravsten over kaptajner og skibsværftsejere, som gjorde Aabenraa kendt over hele kloden. Her mindes storkøbmænd og industriherrer og byens håndværkerbefolkning. Indskrifter på dansk og tysk og bevidner, at Aabenraa ligger i et grænseland. Her er monumenter fra de slesvigske krige 1848-50 og 1864, og minder over den nationale kamps mænd. Rundt om på gravstederne mindes unge sønner faldet i begge verdenskrige. Fra Anden Verdenskrig ligger her modstandsmænd faldet i Danmarks frihedskamp, nedstyrkede allierede flyvere og hundrevis af tyske flygtninge, som kom til byen ved krigens afslutning. Folderen fortæller om et udpluk af de mange gravminder. Mere kan findes på www.aabenraasogn.dk og ved at benytte qr-koden, som ses på folderen og rundt om på kirkegården.

Udgivet af

Aabenraa Sogn

36. Tyske flygtningegrave 1945

Februar til maj 1945 ankom omkring 6500 flygtninge til Aabenraa på flugt fra Den røde Hærs indmarch i de tyske østprovinser. De blev indkvarteret i tyske og danske skoler og hos medlemmer af det tyske mindretal. Mange var gamle, kvinder og børn og gravide kvinder, og i de næst følgende måneder blev der registreret i alt 261 dødsfald, især blandt spædbørnene. 89 var under ét år, 107 under fem år gamle. De er mindet med en fælles mindesten med indskrift på tysk og dansk, og hver af de døde har sin gravsten.

37. Sct. Hedvig-søstrenes fællesgravsteder

38. Modstandsmanden Peter M. Koch (1888-1944)

39. Amtsborgmester Erik Jessen (1919-2002)

Erik Jessen var opvokset i Aabenraa og videreførte et stort manufakturfirma, som var grundlagt af faderen Peter Jessen. Efter tolv år som borgmester blev han amtsborgmester i 1970 og fik afgørende betydning for opbygningen af den nye Sønderjyllands amtskommune. Han fremmede udviklingen af samarbejdet hen over den dansk tyske landegrænse og var bl. a. formand for Sydbank og Nykredit.

Aabenraa kirkegård • Gammeldam 16 • 6200 Aabenraa
www.aabenraasogn.dk

Tekst: Lars N. Henningsen
Layout og tryk: Mohrdieck Tryk 2014

32. Tyske frontfrivillige 1939-45

Under Verdenskrigen 1939-45 deltog mere end 2150 unge mænd fra det tyske mindretal i Sønderjylland som frontfrivillige i tysk krigstjeneste. 700 faldt, og en del er mindet på familiegravene. I familien Marquardt faldt Rolf i Rusland 1941, Otto i Frankrig 1944, og Rolf Timm døde i fangenskab 1944 (Afd. 18, 1690).

33. Tyske soldater 1914-18

Under Første Verdenskrig fik Aabenraa indkvartering af tyske soldater. 21 døde og blev begravet på kirkegården. Hver fik sit granitkors med navn og data.

34. Russiske krigsfanger 1914-18

Den tyske hær overførte mere end 5.000 allierede, især russiske, krigsfanger til Nordslesvig, hvor mange blev benyttet til landbrugsarbejde. I krigens allersidste måneder døde 20 russere under fangekommandoen i Aabenraa. I 1925 blev der rejst cementkors på deres grave. Indvielsen blev foretaget af popen fra den russisk-ortodokse kirke i København.

35. Allierede flyvergrave 1940-45

Under Anden Verdenskrig styrtede omkring 1000 britiske og amerikanske flyvere ned over Danmark på vej til eller fra luftangreb i Tyskland. Fra 1942 blev de nedstyrkede fra det sønderjyske område begravet samlet på Aabenraa kirkegård, som blev hvilested for i alt 154 soldater fra det britiske statsamfund og andre allierede. Efter krigen blev gravpladsen udformet som mindsted i lighed med britiske soldatergrave andetsteds på kloden. Gravstenene er samlet omkring det britiske mindesmærke Cross of Sacrifice (opofrelsens kors), skabt af arkitekt Reginald Blomfield for den engelske krigergravskommission efter 1. Verdenskrig. I 1946 blev også opsat et dansk mindesmærke, udformet af kunstneren I.P. Junggreen Have, Aabenraa. Det er en granitstele med bronzerelief forestillende en ung mand, der synker blandt flyvende fugle.

29. Sprogforeningsformand Mathias Andresen (1858-1916)

Mathias Andresens biografi er typisk for det danske kulturarbejde under tysk styre før Genforeningen i 1920. Han var læreruddannet, men kunne ikke acceptere den tyske folkeskoles fortykning af børnene og blev lokalredaktør for den danske avis i Aabenraa. Fra 1889 ledede han Sprogforeningens arbejde med danske bøger og børneblade. Han redigerede Sprogforeningens Almanak, udgav den "Blå Sangbog" og var til sin død formand for Sprogforeningen. Fra Johan Junggreen overtog han den tobaksfabrik, som var grundlagt af J.P. Junggreen (se nr. 23). I Billedsamlingen på Folkehjem hænger hans portræt, malet af Franciska Clausen (se nr. 27).

30. Michelsen-familien

"Michelsens Gård" i bydelen Kolstrup hører under Aabenraa Museum. Det store gravsted samler en del af slægten gennem flere generationer. Den brudte søjle i rød poleret granit er rejst over gårdejer og løjtnant Jacob Michelsen (1845-1899). Han var søn af skibsbygmester Mads Michelsen, en af Aabenraas fremtrædende værftsejere og overtog gården fra sin svigerfar. Han var formand for den danske Sprogforening. Gravstedet rummer bl.a. også stenen for datteren Marie, gift Thomsen (1878-1961) Hun er kendt for en bog om Jomfru Fanny (se nr. 5)

31. Sønderjyder faldet i Verdenskrigen 1914-18

Op til Genforeningen i 1920 var Sønderjylland en del af Preussen og med i Verdenskrigen 1914-18. Omkring 30.000 unge mænd blev indkaldt, 5.300 faldt. De fleste blev begravet nær slagmarkerne, men en del fik også en gravsten hjemme på familiegravstedet. Indskrifterne røber, om familien var dansk- eller tysksindet. Stenene over tysksindede faldne er på tysk og bakker op om krigen: Soldaten er faldet for "sein Vaterland" (Dibbern, Afd. 9, 384) eller "Kämpfte für Deutschlands Größe und erlitt den Heldentod" (Detlef I. Trumf, Afd. 2, 256). Mindestenene over dansksindede røber sindelaget gennem dansk sprog (Iver S. Bjerrum, Afd. 1, 27). Nogle sømænd mistede livet på havet, som skibsfører Peter A. Maasbøl. Han blev "torpederet 1916" (Afd. 5, 705).

26. Kaptajn Eschel Krabb (1824-88)

Den uanselige gravsten står over en af de mange vidtberejste kaptajner, som i 1800-årene gjorde Aabenraa kendt på verdenshavene. Krabb var landmandssøn fra Løjt og stod til søs som 16 årig. Fra skibsdreng tjente han sig op til kaptajn og fik en imponerende karriere i sejlads på Sydamerika, Californien, Indien, Kina og Australien. 47 år gammel gik han i land, og virkede som skibsinspektør for de store Aabenraa-redere. Krabbs erindringer er udgivet som bog i 2012. Nedenfor Eschel Krabbs gravsten ligger gravstenen for datteren Anna, gift med Friedrich Raben (1851-1922), søn af den fremtrædende reder og skibsværftsejer Gustav Raben (se nr. 7).

27. Malerinden Franciska Clausen (1899-1986)

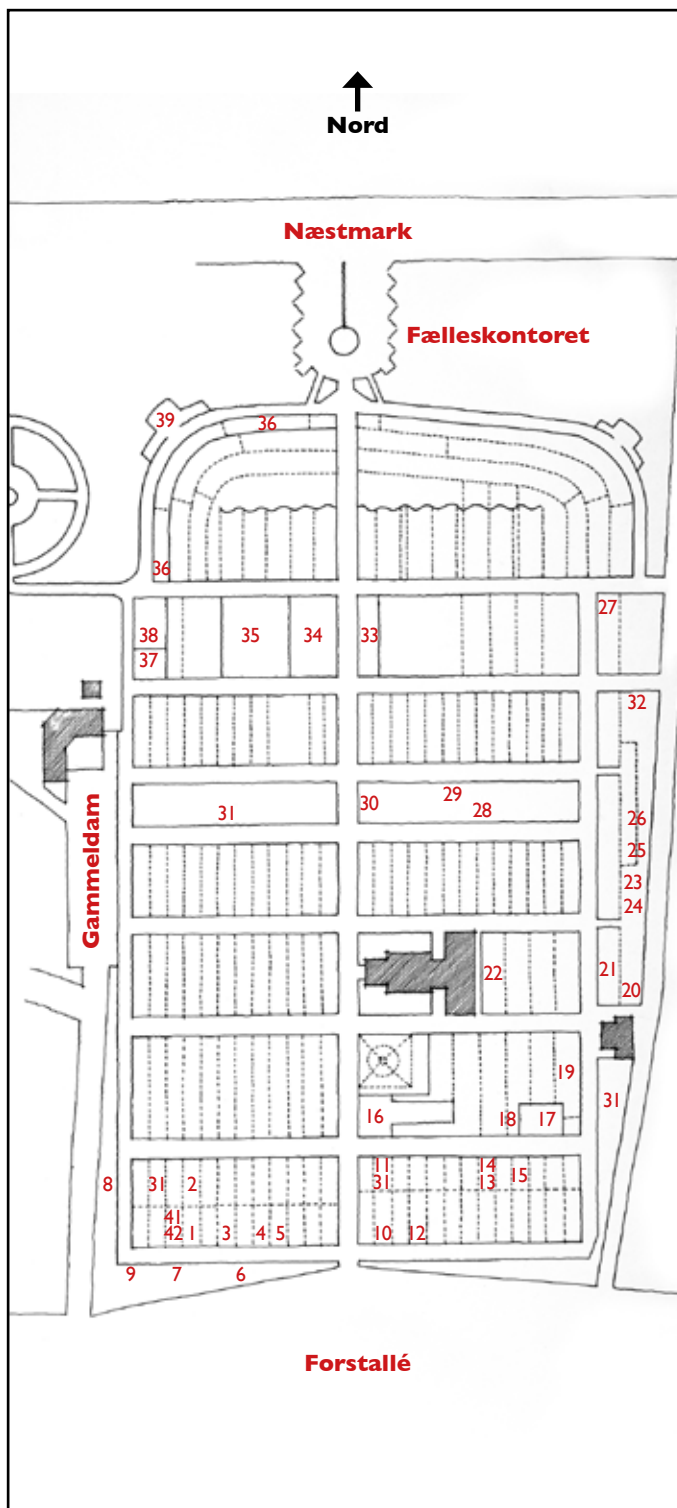
Franciska Clausen var datter af den talentfulde Aabenraa-købmand Peter Clausen (1863-1924). Hun blev uddannet ved akademier i Weimar, München, Berlin, Paris og København og blev inspireret af tidens avantgardekunstnere. Som medlem af den internationale gruppe Cercle et Carré skabte hun værker præget af konstruktivismen og blev en af pionererne i 1900-årenes abstrakte kunst. Fra 1931 boede hun igen i Aabenraa og måtte ernære sig som portrætmaler, da hjembyen ikke havde forståelse for hendes moderne kunst. Værker kan i dag ses på Kunstmuseet Brundlund, og portrætter i billedsamlingen på Folkehjem.

Portræt af Dronning Ingrid

28. Pastor Carl Jürgen Johannes Beuck (1887-1985)

Carl Beuck var præst for den tyske del af folkekirkens menighed i Aabenraa. Før og under den tyske besættelse stillede han sig i opposition til nazificeringen af det tyske mindretal og oplæste i 1943 biskoppens hyrdebrev om de danske jøder. Det gav vanskeligheder i forhold til mindretallets nazistiske ledelse. Til gengæld blev han værdsat hos de danske myndigheder og i den loyale del af den tyske befolkning. I 1945 hørte han til den kreds i mindretallet, som underskrev "Haderslev-erklæringen", som erklærede loyalitet over for den danske stat.

1. Kaptajn Johan Frederik von Hegermann-Lindencrone (1802-48)

Kaptajn Hegermann-Lindencrone blev såret i slaget ved Bov 9. april 1848 og døde i Aabenraa umiddelbart derefter. Monumentet er fremstillet i København og blev indviet på Isteddagen 25. juli 1851. Hegermann-Lindencrone tilhørte en kendt officersfamilie. Faderen var generaløjtnant, broderen tjente som kommanderende general i krigen 1864. Lågen er rest af et støbejernsgitter, som oprindeligt omkransede hele gravstedet.

2. Danskhedens foregangsmand Frederik Fischer (1809-1871)

Sandstensstelen mindes en af foregangsmandene i 1800-årenes danske bevægelse i Aabenraa. Fr. Fischer vendte sig mod den slesvig-holstenske bevægelse og formulerede i 1838 kampråbet for den danske bevægelse i Nordslesvig: ”Danske er vi, og dansk tænker vi og følger vi; som danske har vi navn i fortiden og er kendt over hele kloden.” Han tog initiativ til et dansk bibliotek, en dansk avis og var medstifter af Aabenraas danske forening Frederiksklubben. Indskriften hylder ham som ”Fædrelandets tro Søn og den danske Nationalitets varme Talsmand”.

3. Købmands- og skibsrederfamilien Lorentzen

Sandstensmonumentet med indsatte marmortavler på alle fire sider mindes to generationer af storborgerfamilien Lorentzen. Jürgen Lorentzen (1811-1888) var en af byens rigeste mænd og opnåede titlen kommerceråd. Han drev storhandel med jern, træ og korn og havde adskillige sejlskibe i søen. Sønnen Jürgen Lorentzen (1845-1913) videreførte den store købmandsforretning. Han var aktiv i byens bankverden og handelsstandsforening og fremtrædende i byens overklasse. Som tysksindet sad han som senator i bystyret og var medlem af kredsagen. I 1912 måtte han indgive konkurs.

4. Orgelbyggerfamilien Marcussen

Marcussens orgelbyggeri på Storegade i Aabenraa er kendt for fremragende orgler i ind- og udland. I tre store gravsteder ses gravsten over indehaverne gennem mere end 150 år. Jørgen Marcussen (1781-1860) grundlagde firmaet og flyttede det til Aabenraa sammen med Andreas

Reuter (1798-1847). Det blev videreført af Jørgen Andreas Marcussen (1816-1900). Siden o. 1900 har firmaet tilhørt familien Zachariassen, hvis gravsteder ses i gravstedet umiddelbart østfor.

5. Franziska Enge, kaldet Jomfru Fanny (1805-81)

Fanny Enge var en syerske og vaskekone i Aabenraa, hvis historie gav stof til bøger og artikler. Moderen kom til Aabenraa fra Mecklenborg og havde fornemme beskyttere i amtmandsfamilien på Brundlund Slot. Det blev til en myte om, at Fanny var datter af kong Christian 8. og hans første gemalinde, Charlotte Frederikke af Mecklenborg. Fanny blev kendt for drømmesyn, som under det tyske styre gav Aabenraaborgerne en tro på en dansk fremtid. Både før 1920 og i besættelsesårene 1940-45 blev hun en lokal kultfigur. Hendes syner blev tolket som forudsigelser af Første Verdenskrig, Genforeningen, 2. Verdenskrig og Aabenraas fremtidige udvikling. En af Jomfru Fannys spådomme gik i opfyldelse, da kong Christian 10. i 1920 red over grænsen til Sønderjylland på en hvid hest. Hendes møbler og håndarbejder kan ses på Aabenraa Museum. Hun boede i det bevarede hus Persillegade nr. 3.

6. Amtmand Kr. Refslund Thomsen (1884-1960)

Kr. Refslund Thomsen blev i 1910 redaktør af den sønderjyske politiker H.P. Hanssens blad Heimdal i Aabenraa og var efter 1920 en hovedskikkelse i arbejdet for Sønderjyllands genforening og integration i Danmark. Han blev amtmand over Aabenraa-Sønderborg amter, og var som politiadjutant for de sønderjyske landsdele 1935-44 den centrale person i myndighedernes kurs over for det nazificerede tyske mindretal.

Hustruen Ingeborg Refslund Thomsen (1891-1972) var datter af H.P. Hanssen, 1947-57 medlem af Landstinget og Folketinget og en kendt forfatter og debattør. Hun bidrog selvstændigt til genforeningsarbejdet gennem en engageret indsats på sociale og nationale områder.

7. Skibsreder og værftsejer Gustav Raben (1819-1890)

Marmorobelisken mindes en af byens dengang rigeste og driftigste mænd. Raben indledte karrieren til søs og blev kaptajn, men gik senere i land og var i 1870'erne blevet byens største reder med en flåde på 17 skibe. På hans værft byggedes 25 store træskibe, primært til hans eget rederi. Han holdt stædigt fast ved træ og sejl, også da jern- og dampskibe havde vist deres overlegenhed. Raben var aktiv på den tyske side og blev førstesensor i bystyret. Han var desuden engageret i Kobbermøllen ved Kruså og ejede Tørninggård og mølle ved Haderslev.

8. Skibsbygmester Jürgen Paulsen (1814-1881)

Træskibsværfter var 1800-årenes største arbejdspladser i Aabenraa. Ældst og størst var Paulsens værft, grundlagt 1752. Jürgen Paulsen beskæftigede fra 1847 op mod 90 mand og byggede omkring 80 skibe. I den nationale kamp stod han på slesvig-holstensk side. På dette værft løb det sidste store Aabenraa-sejlskib af stablen i 1883.

9. Digter og sprogforsker Nicolai Andersen (1862-1919)

10. Læge Carl Vilh. Carlsen (1794-1838)

Sandstensstelen er prydet af symboler typiske for klassicismens gravsteder: egeløv, æskulapstav, olielampe, ugle på træ, fakler, timeglas, bikube, sommerfugl. Carlsen var født i København, blev uddannet som kirurg og døde som praktiserende læge i Aabenraa.

11. Naziføreren Frits Clausen (1893-1947)

Frits Clausen var fører for det danske nazistparti 1933-43. Faderen havde en stor isenkramforretning i Aabenraa, moderen tilhørte en anset dansksindet familie, og selv var han i de yngre år aktiv i det danske arbejde i Sønderjylland. Efter lægeeksamen 1923 blev han en afholdt famililæge i landsbyen Bovrup. Politisk var han højreorienteret og blev 1933 fører for det danske nazistparti DNSAP. I Bovrup opnåede partiet op mod 25 % af stemmerne ved folketingsvalgene. Fra 1939 sad han i Folketinget og søgte i 1940 at kuppe sig til regeringsmagten. Samarbejdet med besættelsesmagten gav ham status af landsforræder. I maj 1945 blev han arresteret, men døde inden retssagen for højforræderi gik i gang.

12. Skibsreder Jørgen Bruhn (1781-1858)

Jørgen Bruhn var den fremmeste repræsentant for Aabenraas søfart i storhedstiden i 1800-årene. Bruhn kom fra en skipper- og bondeslægt på Løjt og tjente sig op fra skibsdreng til kaptajn og reder. Ved sin død var han byens rigeste mand og Danmarks største skibsreder, ejer af øen Kalvø med skibsværft og flere møller og teglværker. Han deltog i bystyret i Aabenraa, hvor han boede i Redergården på Storetorv. Hans værft byggede skibe, der klart overgik, det man i forvejen kendte i Aabenraa. For de fremragende resultater blev han tildelt titlen kongelig ”agent”.

13. Maleren Jes Jessen (1743-1807)

Jes Jessen var mester for talrige udsmykninger af kirker i Sønderjylland og inventarstykker, blomstermalerier, portrætter og by-, havne- og landskabsbilleder. Han var første lærermester for ”dansk malerkunsts fader” C.W. Eckersberg. Jes Jessens sønner blev kaptajner og redere, og familien er senere indgået i tæt samarbejde med Aabenraa-skibsrederfamilien Jebsen (se nr. 15). Begge familier indtager en anerkendt position i det tyske mindretal. Jes Jessen boede i huset Kirkepladsen 5, som stadig er i slægtens eje.

14. Kaptajnsfamilien Koch

Aabenraas position som søfartsby fremgår af mange kaptajnsgravsteder, hvoraf flere er prydet af et skibsrelief. Den nygotiske sandstensstele på familien Kochs gravsted bærer på vestsiden to foldede hænder i en krans og på østsiden et vinget timeglas i slangens evighedssymbol. Derunder en tremaster. Skibet er aftaklet og fortøjet ved fire Duc d'Alber som udtryk for, at den afdøde kaptajn var gået i land og er død dér.

15. Skibsrederfamilien Jebsen

Jebsen-familien er den mest kendte af Aabenraas mange gamle søfartsfamilier. Dens gravsteder ses flere steder på kirkegården. Stamfader Michael Jebsen (1790-1863) havde succes som kaptajn og reder for store sejlskibe i fart på Sydamerika. Sønnen Michael Jebsen (1835-1899) skabte et stort dampskibsrederi med fart på Kinakysten, han var med til at oprette Aabenraa Aktiebryggeri, var aktiv som tysksindet politiker i bystyret og i rigsdagen i Berlin og tog initiativ til det tyske mindretals samlingssted på Knivsbjerg og Bismarck-monumentet dér. Virksomheden er i dag et verdensomspændende foretagende. I Aabenraa står Rhederi M. Jebsen A/S for udstrakte ejendomsbesiddelser. Jebsen & Co. Ltd. i Hongkong og Jebsen & Jessen er betydelige handels- og ingeniørfirmaer. Jebsen-familien indtager siden 1840erne en fremtrædende plads blandt de tysksindede i Nordslesvig. Flere unge sønner faldt i Første Verdenskrig. De er mindet med gravsten på familiegravstederne.

16. Mindesmærke for de danske faldne 1848-50

Under krigen 1848-50 blev mange sårede og syge soldater indlagt på lazaretter i Aabenraa, især efter slaget ved Isted 25. juli 1850. Mindst 30 af de indlagte danske soldater døde og blev begravet i en fællesgrav på kirkegården. I 1851 lod byens danske borgerskab dem minde med sandstensobelisken hugget af den kendte stenhugger Klewing fra Flensborg. En af de danske menige, Niels Peter Bruun, fik sin egen mindesten på gravpladsen inden for smedjernsgitteret øst for sandstensobelisken. Her står også gravkorset for Nis Peter Gregersen, som blev begravet i Aabenraa efter slaget på Dybbøl 18. april 1864.

17. Slesvig-holstens krigsmindesmærke 1848-50 og 1864

I 1864 oprettedes i Aabenraa lazaretter, hvorfra en del døde blev begravet på kirkegården. Efter krigen opsatte de tysksindede et mindesmærke over de 42 slesvig-holstenske og tyske soldater, som var begravet på kirkegården i begge slesvigske krige. Sandstensstelen blev indviet i 1866. På forsiden mod øst ses det slesvig-holstenske våbenskjold, på vestsiden er anbragt en granat og tre kanonkugler. Indskriften mindes de faldnes kamp for Landesrecht og Vaterland, dvs. et samlet Slesvig-Holsten under augustenburgsk ledelse. I 1866 var det en bristet drøm. Slesvig-Holsten blev i stedet en provins af Preussen frem til 1920.

18. Jernbanesabotøren Egon Nørgaard (1923-44)

Telefonmontør Egon Nørgaard var aktiv modstandsmand på Aabenraa-egnen. Han var med til at udgive det illegale blad Budstikken, det eneste illegale blad der blev udgivet lokalt i Aabenraa-området under krigen. Han dannede oplandsgrupper mellem Rødekro og grænsen og ledede jernbanesabotager. Den 17. oktober 1944 blev han taget og den 8. december skudt af Gestapo ved Skrydstrup flyveplads, ”under flugtforsøg”, som det hed i indberetningen.

19. Minister og borgmester Camma Larsen-Ledet (1915-91)

Camma Larsen-Ledet var socialdemokratisk borgmester i Aabenraa 1970-86, medlem af folketinget og familieminister i ministeriet Krag 1966-68. I hendes tid som borgmester fortsatte udbygningen af Aabenraa til en moderne by med nye kvarterer, sociale institutioner og havnefornyelse. Samtidig beklædte hun talrige kommunalpolitiske poster på landsplan. Ægtefællen Clement L.-L. (1915-84) var søn af den landskendte affaldsagitor Lars L.-L. og lokalredaktør for det socialdemokratiske dagblad Sønderjyden.

20. Den danske patriot Martin Bahnsen (1809-1875)

Bahnsen tilhørte et kendt farverdynasti i Aabenraa. I 1850- og 1860erne hørte han til byens førende dansksindede borgere, blev rådmand og valgt til Stænderforsamlingen i Flensborg. Han var med til at stifte byens danske forening Frederiksklubben. I 1864 agiterede han for en deling af Slesvig, som kunne redde Danmark fra at afstå hele hertugdømmet. Efter freden kæmpede han videre for en afstemning, som kunne bringe Nordslesvig tilbage til Danmark.

21. Skibsrederfamilien Jessen

22. Politikeren H.P. Hanssen (1862-1936)

H.P. Hanssen var de danske sønderjydere leder op til Genforeningen i 1920. Han var født på gården Nørremølle i Sundeved og blev fra 1880erne hovedkraften i organiseringen af den danske bevægelse i Sønderjylland. Fra 1893 var han udgiver af avisen Heimdal i Aabenraa, blev medlem af den preussiske landdag og den tyske rigsdag i Berlin. I 1918 rejste han kravet om Nordslesvigs genforening med Danmark. Hans moderate grænsepolitik bidrog til at muliggøre en holdbar grænse. Ved Genforeningen blev han dansk minister og folketingsmand.

23. Rigsdagsmand I.P. Junggreen (1827-1886)

Junggreen ejede en betydelig tobaksfabrik i Aabenraa og blev efter 1864 talsmand for landsdelens danske bevægelse. Han var medstifter og formand for den danske forening Sprogforeningen og dansk medlem af den tyske rigsdag i Berlin. Her tog han ordet om sproglige og nationale forhold i Nordslesvig.

24. Tyske storborgerfamilier Maag og Voetmann

Marmorobelisken minder om to familier fra byens tysksindede storborgerskab. Thomas Maag (1811-93) var en af byens ansete kaptajner. En datter blev gift med Christian Voetmann (1844-1917) fra den velhavende Voetmann-købmandsfamilie. Han var som senator et fremtrædende medlem af bystyret og fik hædersbetegnelsen Kommerzienrat. Stenen for hans far, firmagrundlæggeren Johan Jacob Voetmann (1803-64), ligger foran obelisken. Handelshuset Voetmann var gennem mere end 150 år et af byens førende inden for handel med tømmer, jern og bygningsmaterialer.

25. Jernstøber Stallknecht og kaptajnsfamilien Schütt

Stallknechts familiegravelse er en sort granitobelisk med indskrift på dansk. Jernstøber Andreas Tolstrup Stallknecht (1824-82) stammede fra Horsens. I 1851 grundlagde han byens første jernstøberi og investerede i byens skibsfart. Jernstøberiets bygninger i Slotsgade er stadig bevaret. Til højre mod syd ses gravstedet for svigersønnen kaptajn Christian Schütt (1833-1900), som overtog jernstøberiet. På Haderslevvej, udfaldsvejen mod nord, byggede han en af byens første og fornemste privatvillaer, efter hustruen kaldet ”Villa Anna Caroline”. Til højre derfor ses kaptajnsfamilien Schütts familiegravelse, en granitobelisk med marmorplade og relief af en aftaklet tremaster. Den dansksindede kaptajnsfamilie har valgt en indskrift på dansk.

